

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อโครงสร้างระบบสถาบันการเงินของประเทศไทย จนกระทั่งมีการปิดกิจการ การควบรวม และการเปลี่ยนแปลงเจ้าของกิจการในธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนหลายแห่ง แม้เวลาจะผ่านไปหลายปีแล้ว สถานภาพของสถาบันการเงินไทยก็ยังไม่กลับมาแข็งแกร่งได้ดังเดิม เนื่องจากปัญหานี้สินไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans : NPLs) เป็นจำนวนมาก ที่ยังต้องรอเวลาและเงื่อนไขการเติบโตของเศรษฐกิจมาช่วยบรรเทาความเสี่ยงในระบบการเงิน ทำให้ความสามารถในการขยายตัวของธนาคารพาณิชย์ลดทอนความมั่นคงลง แต่กลับเป็นโอกาสของสถาบันการเงินเล็ก ๆ อย่างเช่นสหกรณ์ออมทรัพย์ในองค์กรต่าง ๆ ที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการขยายตัวมาจากหลักในการดำเนินกิจการสหกรณ์ที่มุ่งหวังเป็นสื่อกลาง ในการช่วยเหลือสมาชิกผู้ถือหุ้นสหกรณ์ ทั้งในด้านการออมและการให้เงินกู้ยืมส่วนบุคคล โดยไม่เน้นการดำเนินงานที่จะทำให้ได้กำไรสูง ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถปรับดอกเบี้ยเงินฝาก และดอกเบี้ยเงินกู้ได้ตามความเหมาะสม แต่ไม่เกินอัตราที่ทางการกำหนด จึงเป็นโอกาสให้ฐานลูกค้าส่วนหนึ่ง หันมาเพิ่มการออมในระบบสหกรณ์มากขึ้น (บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2545 : 11) ส่งผลให้ระบบสหกรณ์ยังคงมีผลการดำเนินงานในทิศทางที่เติบโตที่น่าพึงพอใจ ในอนาคตสหกรณ์ออมทรัพย์ จะเป็นสถาบันการเงินหลักที่สำคัญยิ่งสำหรับบุคลากรในหน่วยงานต่อไป

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ได้ดำเนินกิจการครบรอบ 36 ปี เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2547 (บุญมี จันทรวงศ์, 2547 : 7) จากสหกรณ์ออมทรัพย์เล็ก ๆ ที่มีสมาชิกเริ่มจัดตั้งเพียง 65 คน มีทุนเรือนหุ้น 112,000 บาท เงินรับฝาก 35,000 บาท ลูกหนี้เงินกู้ 148,780 บาท มาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก มีสินทรัพย์การดำเนินการมากกว่า 3 พันล้านบาท มีสมาชิกรวมกันมากกว่า 5,000 คน กระจายอยู่ใน 5 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2,269 คน มหาวิทยาลัยบูรพา 1,106 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 610 คน มหาวิทยาลัยนเรศวร 749 คน และมหาวิทยาลัยทักษิณ 5,147 คน (รายงานประจำปี สอ.มศว, 2546 :16) โดยภาพรวมในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2540-2546) นับว่าเป็นช่วงเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะวิกฤติและธุรกิจหลายแห่งประสบปัญหาขาดสภาพคล่องแต่ในสถาบันการเงินกลับมีปริมาณเม็ดเงินสิ้นระบบมากกว่าหนึ่งแสนล้านบาท เป็นผลให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารลดต่ำลงอย่างมาก ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย สำหรับสมาชิกสหกรณ์จะนำเงินมาลงทุน โดยการซื้อหุ้นเพิ่มมากขึ้น เพราะจะได้รับเงินปันผลในอัตราสูงกว่าเงินฝากในสถาบันการเงินโดยทั่วไป ในขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งนำเงินไปลงทุนในการปล่อย

สินเชื่อให้กับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ แต่สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ได้แก้ปัญหาสภาพคล่องที่มีมาก ด้วยการขยายพีดานเงินให้กู้ยืมสมาชิก และขยายเวลาการชำระหนี้ออกไป ทำให้สมาชิกสามารถใช้บริการเงินกู้ได้มากขึ้น ซึ่งจะสามารถดูได้จากงบการเงินแสดงรายการลูกหนี้ระยะสั้น และระยะยาวระหว่างปี พ.ศ. 2542–2546 ที่มีอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี (ข้อมูลงบการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด รายงานประจำปี พ.ศ. 2542–2546) ซึ่งเมื่อมองถึงแนวโน้มในอนาคต โดยเฉพาะเรื่องเกณฑ์การควบคุมความเสี่ยงทางการเงิน ผู้บริหารสหกรณ์ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารการเงินของสหกรณ์ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการบริหารการเงินเป็นอย่างดี ทั้งนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ซึ่งเริ่มประมวลผลออกใช้ครั้งแรกเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา เพื่อช่วยให้สหกรณ์ลดความเสี่ยงทางด้านการบริหารการเงิน โดยจะเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินกับเกณฑ์มาตรฐาน และประเมินเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ว่าสามารถบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด ซึ่งนอกจากจะวัดแนวโน้มการเพิ่มขึ้นทางด้านตัวเงินด้วยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากงบการเงินแล้ว สหกรณ์ยังต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของเหล่าสมาชิกที่มีต่อการบริหารงานของสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของความคิดเห็นในการให้บริการทางการเงินและบริการจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ก็เป็นสิ่งสนับสนุนได้ว่าสหกรณ์สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใดอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย ถึงประสิทธิภาพการบริหารการเงินและความพึงพอใจในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการบริหารการเงินและความพึงพอใจของสมาชิก อันจะเป็นผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถดำเนินงานได้อย่างมั่นคงและเป็นสถาบันการเงินหลักของประเทศชาติต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย
2. ประวัติและการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด
3. แนวคิดในการวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเงิน
5. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
6. แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์และเป็น 1 ใน 7 ประเภทของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเริ่มก่อตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2492 ชื่อสหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ ไม่จำกัดสินใช้ ปัจจุบันคือสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด สมาชิกเป็นข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานเดียวกันหรือมีถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน เช่น ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท เป็นต้น

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกตามปรัชญาของสหกรณ์ โดยรวมกลุ่มร่วมกันดำเนินกิจการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์สุขของสมาชิกและส่วนรวมตามความจำเป็นแก่การดำรงชีพ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคนในการเรียนรู้เรื่องการรักนิสัย การประหยัดและการออมสอนให้สมาชิกมีความสามารถช่วยตนเอง สอนให้สมาชิกรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การควบคุมดูแลตนเองในบรรดาสมาชิก

1.1.1 ความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก โดยสมาชิกแต่ละคนออมรายได้ไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอ ในลักษณะการถือหุ้นและการฝากเงิน นอกจากนั้น หากสมาชิกประสบความเดือดร้อนทางการเงินก็สามารถช่วยเหลือได้โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงกว่าสถาบันการเงินอื่นสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงาน เดียวกันและมีเงินเดือนประจำด้วย

สหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์และกระทรวงการคลัง ได้ประกาศให้สหกรณ์ออมทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมได้เช่นเดียวกับสถาบันการเงินตามประกาศ กระทรวงการคลังเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2526 (เฉลิมพล ดุลสัมพันธ์, 2538 : 30-31)

1.1.2 ลักษณะของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกันของสมาชิกในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากผู้ทำงานซึ่งมีรายได้เป็นเงินเดือนประจำจะมีรายได้จำนวนจำกัด ในบางครั้งต้องการใช้เงินก่อนเพื่อการรักษาพยาบาล เหตุฉุกเฉิน สร้างหรือต่อเติมบ้านพัก เมื่อเกิดความจำเป็นดังกล่าวจึงต้องการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด และในบางครั้งอาจจะต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูง วิธีการหนึ่งของบุคคลเหล่านี้ก็คือ หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการรวบรวมเงินออมของแต่ละคนมาช่วยเหลือสำหรับผู้ต้องการที่จะกู้ยืมเงินไปใช้ โดยจ่ายดอกเบี้ยในอัตราไม่สูงกว่าสถาบันการเงินทั่วไปเรียกเก็บ และมีการคืนผลกำไรแก่สมาชิกในรูปของเงินปันผล หลักการดังกล่าวนี้ทำอยู่ในรูปขององค์กรที่เรียกว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์” (จรินทร์ เทศวานิช, 2542 : 355)

1.1.3 หลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์

หลักการของสหกรณ์ทั่วไปคือ ยึดหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษา ตลอดจนหลักความช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยเหตุนี้สหกรณ์ออมทรัพย์จึงปรับปรุงหลักการเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานดังนี้ (จรินทร์ เทศวานิช, 2542 : 356)

1.1.3.1 การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและไม่กีดกันการเข้าเป็นสมาชิกในหน่วยงานนั้น

1.1.3.2 การควบคุมตามหลักประชาธิปไตยและดำเนินการโดยอิสระ

1.1.3.3 การจำกัดอัตราดอกเบี้ยทุนเรือนหุ้น

1.1.3.4 การแบ่งส่วนผลกำไรตามส่วนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์ และการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการพัฒนาสหกรณ์และการจัดบริการเพื่อสาธารณประโยชน์

1.1.3.5 การส่งเสริมการศึกษาทางสหกรณ์

1.1.3.6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทั้งปวง

1.1.4 การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับทุนมาจากการถือหุ้นของสมาชิกเป็นรายเดือน การรับฝากเงินจากสมาชิกในรูปของเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ก็จะนำไปให้สมาชิกกู้ยืม หรือนำไปฝากสถาบันการเงินอื่นเพื่อหารายได้และดำรงสภาพคล่อง โดยรายได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์มาจากดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ดอกเบี้ยเงินฝากจากสถาบันการเงินอื่น ค่าธรรมเนียมแรกเข้าส่วนรายจ่ายของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ก็อยู่ในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากของสมาชิก ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น เงินเดือนเจ้าหน้าที่ ค่าใช้จ่ายสำนักงาน ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งสรุปการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ดังนี้ (จรินทร์ เทศวานิช, 2542 : 357-358)

1.1.4.1 หุ้นและเงินฝาก

1) หุ้น โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์จะกำหนดมูลค่าหุ้นไว้หุ้นละ 10 บาท และกำหนดหลักเกณฑ์ให้สมาชิกทุกคนส่งเงินค่าหุ้นเป็นรายเดือนต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นอัตราส่วนตามจำนวนเงินเดือนของสมาชิก ซึ่งสมาชิกอาจซื้อหุ้นเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ หรือซื้อในอัตราส่วนที่สูงกว่าปกติได้โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ นอกจากนี้เงินค่าหุ้นนี้สมาชิกจะขอดอนเงินค่าหุ้นหรือโอนหุ้นให้ผู้อื่นมิได้จนกว่าจะได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกโดยสหกรณ์ออมทรัพย์จะจ่าย เงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นในอัตราที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนด

2) การรับฝากเงินเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินตามความสมัครใจ การรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ ส่วนอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายให้กับสมาชิกนั้นขึ้นอยู่กับสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่ง

1.1.4.2 เงินกู้ยืม สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่แต่ปริมาณเงินที่จะให้กู้ยืมกับสมาชิกมีปริมาณไม่เพียงพอ จึงมีความจำเป็นต้องมีการกู้ยืมเงินจากหน่วยราชการบริษัทและรัฐวิสาหกิจที่สามารถมีเงินทุนที่จะนำมาให้กู้ยืม หรือการกู้ยืมเงินกับธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนเพื่อนำมาให้กับสมาชิกกู้ยืม

1.1.4.3 การให้เงินกู้ สหกรณ์ออมทรัพย์จะให้กู้ยืม 3 ประเภท ดังนี้

1) เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน เป็นเงินกู้ระยะสั้น ไม่ต้องมีหลักประกัน โดยสมาชิกผู้กู้จะต้องชำระคืนภายในระยะเวลาสั้น และมักให้กู้เป็นเงินจำนวนไม่สูงนัก

2) เงินกู้สามัญ เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการลงทุนซื้อสินค้า ซ่อมแซมบ้านและอื่น ๆ ระยะเวลาในการชำระคืนประมาณ 1-5 ปี โดยใช้เพื่อนสมาชิกเป็นค้ำประกัน

3) เงินกู้พิเศษ เป็นเงินกู้ระยะยาว เพื่อนำไปลงทุนซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ที่ดิน บ้าน รถยนต์ เป็นต้น เป็นการกู้จำนวนเงินค่อนข้างสูงจึงมีระยะเวลาผ่อนชำระนาน และต้องใช้หลักทรัพย์มาค้ำประกัน

เงินกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นผู้กู้จะต้องชำระดอกเบี้ย ซึ่งอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าหรือใกล้เคียงกับสถาบันการเงินทั่วไป เมื่อถึงสิ้นงวดการบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์มีกำไร ส่วนหนึ่งก็ต้องเฉลี่ยคืนสมาชิกตามส่วนของกิจกรรม ซึ่งก็เท่ากับว่าเป็นการลดดอกเบี้ย หรือคืนกำไรให้กับสมาชิก

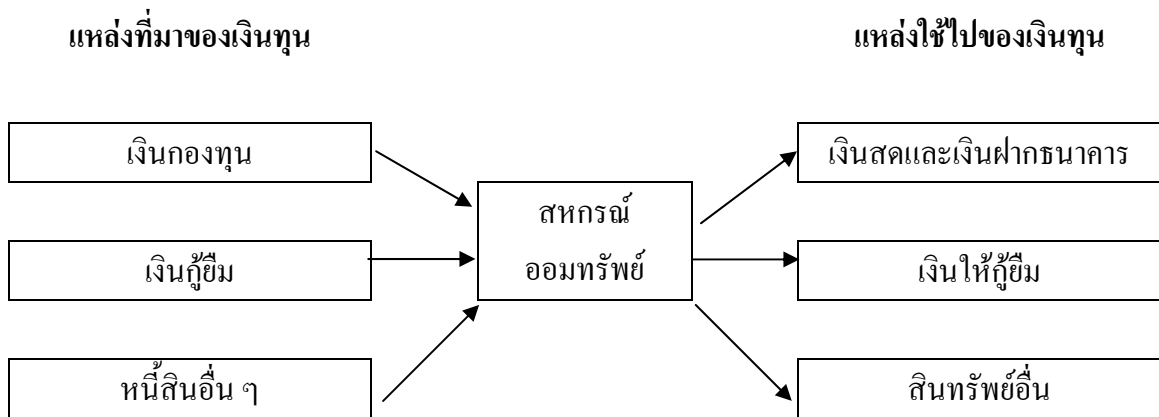
1.1.4.4 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี สหกรณ์ออมทรัพย์เมื่อมีกำไรในสิ้นปีก็จะนำกำไรมาจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ดังนี้

1) เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ

2) เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่เกินร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

กำไรสุทธิส่วนที่เหลือจากการจัดสรรข้างต้น ที่ประชุมออกจัดสรรสำหรับกรณีอื่น ๆ ได้อีก เช่น จ่ายเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วตามที่กำหนดในข้อบังคับ แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนดจ่ายเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนจำนวนรวมของดอกเบี้ยที่สมาชิก

ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ในระหว่างปีตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ จ่ายเป็นเงิน โบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสำรองเป็นทุนสะสมเพื่อดำเนินการกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เป็นต้น

ภาพประกอบ 1.1 โครงสร้างแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

ที่มา : จรินทร์ เทศวานิช, 2542 : 357

1.1.5 เป้าหมายในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์

การที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจนั้น ต้องมีรายได้คุ้มค่าใช้จ่ายและมีส่วนต่าง (กำไร) เหลือพอที่จะสามารถดำรงอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันอย่างเสรีเสียก่อน เป้าหมายในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์จึงมี 2 ประการ (จุฑาทิพย์ ภัทรบาท, 2538 : 40) คือ เป้าหมายทางเศรษฐกิจและเป้าหมายทางสังคม

1.1.5.1 เป้าหมายทางเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินงานที่ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ดำรงอยู่ใน 3 สถานภาพ ดังนี้

1) การดำรงสภาพคล่อง (Liquidity) ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทั่วไปที่จะต้องบริหารการเงินให้สหกรณ์ออมทรัพย์ มีเงินทุนหมุนเวียนพอเพียงที่จะชำระคืนหนี้สินหมุนเวียนเมื่อถึงกำหนดชำระคืนได้ตลอดเวลาการดำรงสภาพคล่องทำได้ โดยการรักษฐานะเงินสดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

2) ความมั่นคง (Stability) สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ควรที่จะดำเนินนโยบายด้านการเงินที่มีความเสี่ยงมากเกินไป ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงอันเกิดจากการจัดหาเงินทุน หรือความเสี่ยงจากการจัดสรรเงินทุนเพื่อลงทุนก็ตาม แม้ว่าการใช้นโยบายการเงินที่มีความเสี่ยงสูงนั้นจะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสามารถในการทำกำไรสูง แต่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การดำเนินการใดๆ ก็ตาม ผู้บริหารการเงินจะต้องพิจารณาให้ดีระหว่างความเสี่ยงและความสามารถในการทำกำไร โดยคำนึงถึงความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสำคัญ

3) ความสามารถการทำกำไร (Profitability) หมายถึงผลที่เกิดจาก การบริหาร การลงทุนในสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ความสามารถในการทำ กำไรเป็นตัวชี้บ่งที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

1.1.5.2 เป้าหมายทางสังคม หมายถึงการที่สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถแก้ไขปัญหาทาง เศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อนทางด้าน การครองชีพ รวมทั้งการช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของ สมาชิกได้อย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่จะช่วยบรรเทา การร่วมมือกัน ความเสมอภาค และความสงบสุขในสังคม

1.2 ประวัติและการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

ประวัติและความเป็นมา (สัญญาชัย เตชะมณูญ, 2547 : 18–24) ได้รายงานว่าปลายปี พ.ศ. 2509 ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา (ประสานมิตร) อาจารย์สุภรณ์ ศรีพล หัวหน้าสำนักงานอธิการบดี ได้ชวนอาจารย์ที่ร่วมงานกันจัดตั้ง “สวัสดิการ” โดยใช้ชื่อว่า “ชมรมออมทรัพย์” ซึ่งรวบรวมสมาชิกได้ 65 คน โดยเก็บเงินจากผู้ร่วมชมรมคนละ 100 บาทต่อเดือน แล้วให้เพื่อนสมาชิกที่เดือดร้อนกู้ยืมไปก่อน จำนวนผู้สมัครเป็นสมาชิกชมรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อมาในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2510 ได้มีการประชุม เพื่อขอจดทะเบียนเป็น “สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการวิทยาลัยวิชาการศึกษา จำกัดสินใจ” เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2511 เลขทะเบียนที่ 89/11285 ด้วยทุนดำเนินงานที่โอนมาจากชมรมออมทรัพย์ มีทุนเรือนหุ้น 112,000 บาท เงินรับฝาก 35,000 บาท ลูกหนี้เงินกู้ 148,780 บาท ต่อมาวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยก ฐานะเป็นมหาวิทยาลัยได้ชื่อพระราชทานว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2517 สหกรณ์จึงได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น “สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ จำกัด” เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2518 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 8 วิทยาเขต อยู่ใน กรุงเทพมหานคร 4 วิทยาเขต คือ มศว ประสานมิตร (รวมโรงเรียนประถมสาธิตและมัธยมสาธิต) มศว ปทุมวัน (รวมโรงเรียนสาธิตปทุมวัน) มศว พลศึกษา และ มศว บางเขน อีก 4 วิทยาเขตอยู่ต่างจังหวัด คือ มศว บางแสน (รวมโรงเรียนสาธิตพิบูล-บำเพ็ญ) ที่จังหวัดชลบุรี มศว พิษณุโลก ที่จังหวัด พิษณุโลก มศว มหาสารคาม ที่จังหวัดมหาสารคาม และมศว สงขลา ที่จังหวัดสงขลา สมาชิกสหกรณ์ จึงกระจายอยู่ตามหน่วยต่าง ๆ ต่อมาวิทยาเขตในต่างจังหวัดได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย ดังนี้

มศว บางแสน	เป็น	มหาวิทยาลัยบูรพา
มศว พิษณุโลก	เป็น	มหาวิทยาลัยนเรศวร
มศว มหาสารคาม	เป็น	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มศว สงขลา	เป็น	มหาวิทยาลัยทักษิณ

โดยมีสมาชิกกระจายอยู่ตามหน่วยต่าง ๆ ดังนี้ หน่วยประสานมิตร 2,269 คน หน่วยมหาวิทยาลัยบูรพา 1,106 คน หน่วยมหาวิทยาลัยทักษิณ 413 คน หน่วยมหาวิทยาลัยนเรศวร 749 คน และ หน่วยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 610 คน รวมจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 5,147 คน (รายงานประจำปี สอ.มศว, 2546 : 16)

1.2.1 งานบริการที่ให้แก่สมาชิก

1.2.1.1 ให้สมาชิกสะสมทุนเรือนหุ้น ในอัตราร้อยละ 5 ของเงินได้รายเดือน

1.2.1.2 รับฝากเงินจากสมาชิก รวม 6 ประเภท ดังนี้

- 1) ออมทรัพย์
- 2) ออมทรัพย์พิเศษ
- 3) ออมทรัพย์พิเศษ 2
- 4) ประจำ 3 เดือน
- 5) ประจำ 12 เดือน
- 6) สินทรัพย์ทวี

1.2.1.3 ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก มี 4 ประเภท ดังนี้

- 1) เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน วงเงินกู้สูงสุด 50,000 บาท กำหนดชำระ 10 งวด
- 2) เงินกู้สามัญ วงเงินกู้สูงสุด 550,000 บาท กำหนดชำระ 96 งวด
- 3) เงินกู้พิเศษ วงเงินกู้สูงสุด 2,500,000 บาท กำหนดชำระ 300 งวด
 - (1) การเคหะสงเคราะห์ (ซื้อที่ดิน - ที่ดินพร้อมบ้าน สร้างบ้าน

ได้ถอนจำนวน)

(2) กู้เพื่อจัดซื้อยานพาหนะ

(3) กู้เพื่อการส่งเสริมประกอบอาชีพ

(4) กู้เพื่อการศึกษา

4) กู้พิเศษเพื่อสมาชิกที่รับบำนาญ โอนหรือย้ายวงเงินกู้สูงสุด 800,000 บาท

1.2.1.4 ให้บริการห้องพักที่สำนักงานสหกรณ์ ในกรุงเทพมหานคร

1.2.1.5 ให้บริการห้องพักตากอากาศ แหลมแม่พิมพ์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

1.2.1.6 ให้บริการห้องเช่าที่สหกรณ์ออมทรัพย์ มศว องค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

1.2.1.7 ให้บริการเงินกู้สำหรับสหกรณ์อื่น ๆ คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์

ร้านค้า สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์บริการ

1.2.2สวัสดิการที่สหกรณ์มีให้แก่สมาชิก

1.2.2.1 การจ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลแก่สมาชิกสหกรณ์จ่ายเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลให้แก่สมาชิกเป็นการเหมาจ่ายกรณีเป็นคนไข้ในของสถานพยาบาลครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท ปีละไม่เกิน 5 ครั้ง

1.2.2.2 การจ่ายเงินทุนสาธารณประโยชน์เพื่อให้สวัสดิการแก่สมาชิกและครอบครัวใน 4 กรณี

- 1) สมาชิกถึงแก่กรรม จำนวนตั้งแต่ 10,000–40,000 บาท
- 2) คู่สมรสหรือทายาทของสมาชิกถึงแก่กรรมจำนวนเงินตั้งแต่ 1,000–4,000 บาท
- 3) สมาชิกประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจนเกิดทุพพลภาพ จำนวนเงินตั้งแต่ 5,000- 20,000 บาท
- 4) สมาชิกประสบสาธารณภัย จำนวนเงินไม่เกิน 10,000 บาท

1.2.2.3 การจ่ายเงินสงเคราะห์กรณีสมาชิกถึงแก่กรรม

- 1) สหกรณ์จ่ายเงินในกรณีสมาชิกถึงแก่กรรม รายละ 50,000 บาท
 - 2) หากสมาชิกถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุ สหกรณ์จ่ายอีก 50,000 บาท
- จากประกันอุบัติเหตุหมู่

1.2.2.4 กองทุนสวัสดิการสงเคราะห์สมาชิก (สวส.)

- 1) สมาชิกกองทุนสวส.ต้องชำระเงินกองทุนให้ครบจำนวน 16,000 บาท
- 2) เมื่อถึงแก่กรรม ทายาทจะได้รับเงินสวัสดิการสงเคราะห์ 150,000 บาท
- 3) ผู้ชำระเงินเต็มจำนวน (ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2546) แล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จะได้รับเงินสวัสดิการ จำนวน 30,000 บาทและเมื่อถึงแก่กรรม ทายาทจะได้รับเงินสวัสดิการสงเคราะห์ 120,000 บาท

1.2.2.5 การจ่ายเงินบำเหน็จให้สมาชิก

- 1) เงินบำเหน็จ 25 หมายถึงการจ่ายเงินบำเหน็จให้แก่สมาชิกที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ครบ 25 ปี จำนวน เงินตั้งแต่ 1,000 – 8,000 บาท
- 2) เงินบำเหน็จ 60 หมายถึงการจ่ายเงินบำเหน็จให้แก่สมาชิกที่เกษียณอายุราชการและมีอายุครบ 60 ปีขึ้นไป จำนวนเงินตั้งแต่ 1,500 – 12,000 บาท

1.2.2.6 การจ่ายบำเหน็จหุ้นให้แก่สมาชิก จะจ่ายตามอายุของการเป็นสมาชิกและจำนวนหุ้นที่มีอยู่

1.2.2.7 ทุนส่งเสริมการศึกษา

ทุนส่งเสริมการศึกษานุตรสมาชิก ครอบครัวละ 1 ทุนต่อปี มี 2 ประเภท คือทุนสงเคราะห์การศึกษา และทุนเรียนดี จำนวนเงินตามระดับการศึกษา ตั้งแต่การประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับปริญญาตรี

1.3. แนวคิดในการวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทย

กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการเงินเชิงวิจัย กองประมวลผลและพัฒนาระบบสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545 : 2) ได้ศึกษาและจัดทำคู่มือการใช้งานอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเริ่มประมวลผลออกใช้ครั้งแรกเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 เพื่อใช้ในการกำหนดตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินเสถียรภาพทางการเงิน โดยกำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยคำนวณอัตราส่วนจากงบการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ด้านที่ต้องการวิเคราะห์ คือ ด้านสภาพคล่อง ด้านการก่อหนี้ ด้านความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านใดด้านหนึ่ง หรือทั้งหมด

ขั้นที่ 2 เตรียมอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินในการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในแต่ละด้านว่าดีหรือไม่ดี เพียงใด โดยการนำอัตราส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรซึ่งอาจใช้

1. อัตราส่วนทางการเงินโดยรวมของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้น ๆ
2. อัตราส่วนทางการเงิน ที่มีขนาดอื่นหรือประเภทย่อยอื่น ๆ ในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรประเภทเดียวกัน (โดยในการวิเคราะห์อัตราส่วนที่แบ่งตามขนาด ให้ผู้วิเคราะห์ทำการจัดขนาดและสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรก่อนว่าเป็นขนาดใด)

3. อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในปีบัญชีที่ต่างกัน

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยนำผลการคำนวณอัตราส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จากขั้นที่ 1 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานที่จากขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบจะพบว่าอัตราส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรอาจสูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน หรือใกล้เคียงอัตราส่วนมาตรฐาน หรือต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง

เต็มใจ สุวรรณทัต (2536 : 28) กล่าวว่าหลักการวิเคราะห์งบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ การเปรียบเทียบนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับเครดิต เกี่ยวกับสมาชิก หรือผู้ที่จะเป็นสมาชิกต่อไป และให้คำแนะนำแก่สมาชิกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน จะชี้ให้เห็นภาพพจน์ของกิจการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ในงบการเงินและนำอัตราส่วนนี้ไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานที่กำหนดโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยแบ่งประเภทของการวิเคราะห์อัตราส่วนแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง เป็นเครื่องวัดความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจสหกรณ์

1.2 อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ เป็นเครื่องวัดถึงขอบเขตที่สหกรณ์สามารถหาเงินโดยวิธีการกู้ยืม

1.3 อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ เป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์

1.4 อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร เป็นเครื่องวัดความสามารถในการหาผลตอบแทนของสหกรณ์

2. การวิเคราะห์อัตราแนวโน้ม เป็นการเปรียบเทียบ งบการเงินซึ่งใช้เป็นหลัก และงบการเงินอื่น ๆ เพื่อแสดงแนวโน้มของรายการการเงินที่ผ่านมาแล้วและถือเป็นดัชนีในการทำนายการเคลื่อนไหวของธุรกิจ

เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ไว้ ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545 : 8)

ตาราง 1.1 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์					โดยรวม
		เล็กมาก	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่มาก	
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง							
1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	4.84	4.94	3.57	2.97	2.33	2.43
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	4.53	4.79	3.49	2.83	2.14	2.25
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้							
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.31	0.35	0.47	0.57	0.87	0.81
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วน ของทุน	เท่า	1.03	1.22	1.40	1.44	1.63	1.59
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์							
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อ สินทรัพย์ทั้งสิ้น	ร้อยละ	12.61	11.46	10.27	9.80	8.36	8.62
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร							
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อ สินทรัพย์	ร้อยละ	6.46	6.51	6.66	6.83	5.31	5.55
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อ ส่วนของทุน	ร้อยละ	8.53	8.74	9.84	10.82	10.04	10.15
4.3 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้	ร้อยละ	48.73	43.21	35.13	30.30	36.51	35.56
4.4 อัตราส่วนกำไรสุทธิ	ร้อยละ	51.27	56.79	64.87	69.70	63.49	64.44

ตาราง 1.2 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์						คะแนนรวม 3 ตัวแปร ชี้วัดขนาดสหกรณ์	
ทุนดำเนินงาน		ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก		ช่วงคะแนนรวม (1)+(2)+(3)	ขนาด สหกรณ์
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (3)		
0	0	0	0	0	0		
>900,000	1	>900,000	1	1-90	1		
>900,000-2,190,000	2	>900,000-2,200,000	2	91-148	2		
>2,190,000-5,400,000	3	>2,200,000-5,400,000	3	149-245	3		
>5,400,000-13,400,000	4	>5,400,000-13,000,000	4	246-403	4	1-6	เล็กมาก
>13,400,000-32,600,000	5	>13,000,000-32,800,000	5	404-665	5	7-12	เล็ก
>32,600,000-80,000,000	6	>32,800,000-80,000,000	6	666-1,090	6	13-18	กลาง
>80,000,000-198,000,000	7	>80,000,000-197,500,000	7	1,091-1,801	7	19-24	ใหญ่
>198,000,000-485,000,000	8	>197,500,000-500,000,000	8	1,802-2,998	8	25-30	ใหญ่มาก
>485,000,000-1,200,000,000	9	>500,000,000-1,800,000,000	9	2,999-4,900	9		
>1,200,000,001	10	>1,180,000,000	10	>4,900	10		

ทุนดำเนินงาน หมายถึงเงินหรือสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์ เพียงเพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์เท่านั้น โดยทุนดังกล่าวเป็นส่วนทุนของสหกรณ์เองและส่วนที่ได้จากการกู้ยืม การสร้างเครดิตทางการค้าและหนี้สินที่สหกรณ์มีภาระผูกพันต้องชำระคืนในภายหน้า

ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ หมายถึงในรอบปีบัญชี สหกรณ์ได้ทำธุรกิจแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ ธุรกิจการรับฝากเงิน ธุรกิจการให้เงินกู้ เป็นต้น

การใช้เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์

1. ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ต้องการวัดขนาดนั้นมีช่วงทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจ และจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใด แล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการ

2. หากคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์นั้น ๆ

ตาราง 1.3 การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

ปี	ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์ออมทรัพย์						คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
	ทุนดำเนินงาน		ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก		ชี้วัดขนาดสหกรณ์	
	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (3)	ช่วงคะแนนรวม (1)+(2)+(3)	ขนาด สหกรณ์
2542	2,393,134,323.08		2,735,836,276.22		4,581			
2543	2,701,458,495.72		3,157,609,789.42		4,674			
2544	3,046,024,779.71		3,759,727,576.99		4,796		10+10+9 = 29	ใหญ่มาก
2545	3,357,931,637.76		3,957,257,821.29		4,927			
2546	3,956,318,736.73		5,036,154,904.30		5,147			
ค่าเฉลี่ย	3,090,973,594.60	10	3,729,317,273.64	10	4,825	9		

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด มีทุนดำเนินงาน ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสม กำไรสุทธิประจำปี เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร เงินรับฝาก เงินกู้ยืม หนี้สินหมุนเวียนอื่น และหนี้สินอื่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2546 เฉลี่ยเท่ากับ 3,090,973,594.60 บาท ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบด้วย เงินรับฝากจากสมาชิก ลูกหนี้ระยะสั้นและลูกหนี้ระยะยาวสุทธิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2546 เฉลี่ยเท่ากับ 3,729,317,273.64 บาท และจำนวนสมาชิกเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 – 2546 เท่ากับ 4,825 คน ทั้งนี้ช่วงคะแนนรวม 3 ตัวแปร เท่ากับ 29 ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด จึงจัดเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเงิน

เต็มใจ สุวรรณทัต (2536 : 123) กล่าวว่า การบริหารการเงินหรือสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงการเจริญเติบโตของเงินออมที่มีอยู่ในสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เงินออมจะอยู่ในรูปของทุนเรือนหุ้น เงินสำรองสะสม เงินรับฝาก ซึ่งเงินเหล่านี้จะมีต้นทุนในตัวของมัน โดยปกติสหกรณ์จะให้สมาชิกกู้ เพื่อจะทำรายได้เข้าสู่สหกรณ์ อย่างไรก็ตามในการบริหารการเงินนั้นจะต้องมีการสำรองเงินสด เงินฝากธนาคารหรือตราสารทางการเงินที่มีสภาพคล่อง ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายที่สุด เพื่อสนองตอบการไหลออกของเงิน ดังนั้น การบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมิแหล่งเงินทุน แหล่งสนับสนุนสภาพคล่อง เช่น มีธนาคารพาณิชย์ มีชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นแหล่งต่อทุน เพื่อบริหารสภาพคล่องของสหกรณ์

เพชร ชุมทรัพย์ (2532 : 1) กล่าวว่า การบริหารการเงิน เป็นการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทุน (Acquisition of Funds) และการใช้ไปซึ่งเงินทุน (Use of Funds) ของธุรกิจว่า ผู้บริหารการเงินจะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้ธุรกิจได้รับผลประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารการเงินที่ประสบความสำเร็จ ก็คือผู้ที่สามารถตอบคำถาม หรือปัญหาขั้นพื้นฐาน 3 ประการ ได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงความเป็นจริง คือ

1. ธุรกิจที่ดำเนินงานอยู่นั้นควรมีขนาด (Size) เท่าใดจึงจะเหมาะสม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าควรนำเงินมาลงทุนในธุรกิจนั้นจำนวนเท่าใด และอัตราการขยายตัว (Rate of Growth) ควรเป็นเท่าไร
2. เงินที่จะนำมาลงทุนนั้นควรลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดบ้าง และในแต่ละประเภทควรมีจำนวนเท่าใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ส่วนผสมของสินทรัพย์ที่ดีที่สุดควรเป็นเท่าใด
3. เงินทุนที่จะนำมาลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ตามข้อ 2 นั้นควรมาจากแหล่งใดบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า โครงสร้างทางการเงินของธุรกิจที่เหมาะสมนั้นควรประกอบด้วยเงินทุนจากแหล่งใด และอย่างละเท่าใด

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2539 : 3-4) กล่าวว่า การวิเคราะห์การเงิน (Financial Analysis) หมายถึง การศึกษาแบบแสดงฐานะทางการเงิน หรืองบดุล และผลการดำเนินงาน หรืองบกำไรขาดทุนของกิจการอย่างมีระบบ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบการตัดสินใจทางการเงิน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เก็บรวบรวมข้อมูลหรือตัวเลขของงบการเงินที่ได้มาจากวิธีการทางบัญชี ข้อควรระมัดระวัง คือ จะต้องเข้าใจถึงตัวเลขดังกล่าวว่าได้มาจากวิธีการทางด้านบัญชีอย่างไร เพื่อจะได้สามารถแปลความหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพราะวิธีการทางบัญชีมีหลายวิธีในการจัดทำ
3. จัดวางข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบคือ อยู่ในรูปแบบของงบดุล งบกำไรขาดทุน
4. เลือกเครื่องมือที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
5. แปลความหมายและประเมินผลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ โดยพิจารณาส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่เริ่มแรก

สาโรช อังสุมาลิน (2528 : 5 - 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการบริหารการเงินเพื่อจะให้ผลตอบแทนกับผู้ถือหุ้นให้ได้มากที่สุด โดยนำหลักเกณฑ์ของตลาดเงินทุนเป็นหลักในการพิจารณา คือ ถ้ากิจการหรือธุรกิจใดมีผลตอบแทนการดำเนินงานดีกว่าผลตอบแทนในตลาดเงินทุนราคาหุ้นของกิจการก็จะสูงขึ้น กิจการจะสามารถหาเงินทุนมาใช้ในกิจการได้โดยง่าย และมีเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อกิจการ ในทัศนะของสังคม ถ้ามีเงิน (ที่มีอยู่จำกัด) ถูกนำไปใช้ในกิจการที่ราคาหุ้นมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดของสังคมกำลังถูกจัดสรรใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการเงินเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และแผนที่ดีควรจะบ่งบอกให้ทราบถึงจุดบกพร่องและจุดเด่นของธุรกิจที่พิจารณาอยู่ ธุรกิจจะต้องพยายามรักษาจุดเด่นที่มีให้คงอยู่ตลอดไป และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น นโยบายการเก็บหนี้สินเหมาะสมหรือไม่ และผู้จัดการการเงินของธุรกิจสามารถจะวางแผนการประกอบธุรกิจได้ในอนาคตหรือไม่ รวมทั้งกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลจากนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้จัดการ คณะกรรมการบริหาร อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร จะเป็นเครื่องชี้ให้ทราบว่า การจัดการของกิจการมีประสิทธิภาพหรือไม่

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1.5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของคำว่าความพึงพอใจไว้หลายท่านดังนี้

กาญจนา อรุณสุขรุจิ (2546 : 5) กล่าวถึงความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 25) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่ามีมากหรือน้อย

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 27) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจของ มาสโล (Maslow) ว่า A.H.Maslow ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลาย และได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีสิ้นสุด ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ขบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดและเกิดจนตาย
2. ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับชั้นความสำคัญ (A Hierarchy of Needs) กล่าวคือเมื่อความต้องการในระดับต่ำ ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง

1.5.2 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของคำว่า การวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

บุญเรือง ขจรศิลป์ (2529 : 9) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจว่า ทัศนคติหรือเจตคติที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตจำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่ว ๆ ไป

ภณิกา ชัยปัญญา (2541 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กร

คณัย เทียนพุด (2542 : 37) ได้กล่าวถึงการประเมินองค์กรนั้น จะมีความสำเร็จหรือไม่ต้องมีดัชนีชี้วัดเรียกว่า KPIs (Key Performance Indicators) หมายถึง ดัชนีชี้วัดผลสำเร็จธุรกิจที่นำไปจ้ยวัดผลสำเร็จทางธุรกิจนอกเหนือจากด้านการเงิน (Financial Perspective) คือ ไม่ใช่ด้านการเงิน (Non-Financial Perspective) เช่น ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Process Perspective) ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Perspective) เข้ามาทำให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมสนับสนุน “กลยุทธ์ให้ดำเนินไปสู่ภาคปฏิบัติ” จนประสบความสำเร็จ เพราะทุกคนเกี่ยวข้องและมีส่วน ต้องช่วยให้อำนาจปฏิบัติได้

การประเมินผลความสำเร็จขององค์กรหรือการวัดผลสำเร็จขององค์กรกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้ (คณัย เทียนพุทธ, 2542 : 110)

1. การวัดเชิงปริมาณ หมายถึงการกำหนดวิธีการวัดที่เป็นจำนวนหรือตัวเลข
2. การวัดเชิงคุณภาพ หมายถึงการกำหนดหรือบรรยายการวัดในเชิงปริมาณไม่ได้ จึงต้องกำหนดคำบรรยายหรือลักษณะการวัดในเชิงพฤติกรรมที่บ่งบอกการกระทำซึ่งจะวัดผลได้
3. การวัดในด้านค่าใช้จ่ายทางการเงิน หรือผลกำไรขาดทุน ที่บ่งบอกถึงการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพทางการเงิน
4. การวัดภายในกรอบของเวลา หมายถึงการกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

พรสรัญ รุ่งเจริญกิจกุล (2545 : 150) ได้กล่าวว่าการวิเคราะห์และวัดผลการดำเนินงานของกิจการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งขบวนการบริหารธุรกิจ ได้แบ่งการวัดผลออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. การวัดผลเชิงการเงิน (Financials) ใช้ข้อมูลในงบการเงินมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการ ดังนี้

1.1 งบดุล (Balance Sheet) เป็นงบที่แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งหรืออ่อนแอในฐานะการเงินของกิจการ

1.2 งบกำไรขาดทุน (Income Statement) เป็นงบที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการ

1.3 งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement) เป็นงบที่แสดงให้เห็นว่ากิจการมีการได้มาและใช้ไปของเงินสดอย่างไร โดยแบ่งประเภทของเงินสดตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นในธุรกิจกล่าวคือ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

งบการเงินดังกล่าวสามารถวิเคราะห์และวัดผลการดำเนินงาน ในเชิงการเงินได้อย่างครบถ้วนทั้งฐานะทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไร การเปลี่ยนแปลงของเงินสดและสภาพคล่อง ใช้ในการประเมินผลเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนตรวจหาสิ่งผิดปกติ กิจการควรทำการวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) และกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ (Key Performance Indicators) ที่เหมาะสมกับกิจการด้วย

2. การวัดผลที่นอกเหนือจากด้านการเงิน (Non - Financials) เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถจับต้องเป็นตัวเงินได้ เช่น ความรู้ของบุคลากร ชื่อเสียงและภาพพจน์ขององค์กร ความพึงพอใจของลูกค้า ความสามารถด้านนวัตกรรม

อัจฉรา จันทร์ฉาย (2547 : 84 – 85) ได้กล่าวว่า การประเมินองค์กรแบบสมดุล (BSC : The Balanced Scorecard) เป็นเครื่องมือทางด้านการบริหาร ที่เชื่อมโยงการวัดผลกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร พัฒนาโดย Robert S. Kaplan และ David P. Norton ซึ่งจะวัดและประเมินองค์กร 4 ด้าน ได้แก่ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการบริหารภายใน และการเรียนรู้และการเติบโต BSC จะเริ่มจากองค์กรมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ จากนั้นการวัดความสำเร็จ จะประกอบด้วย

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นการตอบคำถาม “ถ้าองค์กรเราประสบความสำเร็จด้านการเงินผลการดำเนินงานทางการเงินควรเป็นอย่างไรในสายตาของผู้ถือหุ้น”

2. มุมมองด้านกระบวนการบริหารภายใน (Internal Process Perspective) เป็นการตอบคำถามว่า เพื่อตอบสนองความพอใจของผู้ถือหุ้นและลูกค้า องค์กรเราควรมีกระบวนการที่เป็นเลิศอะไรบ้าง

3. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) เป็นการตอบคำถามเพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ เราควรตอบสนองลูกค้าอย่างไร

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth Perspective) เป็นการตอบคำถามเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ เราจะทำอย่างไรในการรักษาความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

ในการวัด 4 มุมมอง จะครอบคลุมการวัดศักยภาพขององค์กร ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต การวัดด้านการเงิน เป็นการวัดความสำเร็จที่เกิดขึ้นแล้ว (Past = Looking back) การวัดด้านลูกค้า และประสิทธิภาพการบริหารงานภายในเป็นการวัดความสำเร็จในปัจจุบัน (Present) แต่การวัดด้านลูกค้า เป็นมุมมองจากภายนอกเข้ามาภายในองค์กร (Looking from Outside in) และการวัดด้านประสิทธิภาพการบริหารงานภายในเป็นการวัดจากภายในออกไปภายนอก (Looking from Inside out) ส่วนการวัดด้านการเรียนรู้และการเติบโตเป็นการวัดความสำเร็จในอนาคต (Future or Looking Ahead)

สรุปแนวคิดที่ผู้วิจัยกำหนดเป็น ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ สามารถวัดจากสมมติฐานทางกลยุทธ์ 2 ด้าน

1. การวัดด้านการเงิน โดยศึกษาจากงบการเงินย้อนหลัง 5 ปี ปีทางบัญชี พ.ศ. 2542 -2546 เพื่อดูการเจริญเติบโตของผลประกอบการ จากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเฉลี่ยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดให้ใช้ เปรียบเทียบและสามารถกำหนดชี้วัดประสิทธิภาพในการบริหารทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด อันได้แก่ การวิเคราะห์ด้านสภาพคล่อง ด้านการก่อหนี้ ด้านความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และด้านความสามารถในการทำกำไร

2. การวัดด้านลูกค้าหรือสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด เป็นการวัดเชิงคุณภาพ โดยศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ในด้านการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งศึกษาข้อมูลอัตราการเพิ่มขึ้นของสมาชิกรายปี ประกอบการวัดเชิงคุณภาพ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัณฑ์พัฒน์ เอี่ยมผิ้ง (2541 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาบริการและสวัสดิการให้กับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ : ศึกษากรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ ตำรวจนครบาล จำกัด ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์อย่างเพียงพอ ไม่เข้าใจในอุดมการณ์ที่แท้จริงของสหกรณ์ มีเพียงร้อยละ 0.8 ที่รู้และใช้บริการเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งได้ดอกเบี้ยสูงกว่าออมทรัพย์ธรรมดา สมาชิกมีหนี้สินหลายแหล่ง และส่งผลต่อการชำระหนี้ต่อสหกรณ์ จนบางครั้งต้องใช้บริการเงินกู้นอกระบบเพื่อมาชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ สมาชิกเกือบทั้งหมดไม่เคยเข้าร่วมประชุมสมัยสามัญประจำปี เพราะติดหน้าที่เวรยามไม่เห็นความสำคัญของการประชุม และไม่มีโอกาสเลือกตั้งคณะกรรมการโดยอิสระ นอกจากนี้แล้วสมาชิกร้อยละ 68 ไม่เคยได้รับสวัสดิการจากสหกรณ์เลย และมีบางส่วนต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้ในกรณีฉุกเฉิน เพราะไม่สามารถกู้เงินตามระบบปกติของสหกรณ์ ซึ่งเปิดให้กู้ได้เพียงเดือนละ 2 ครั้ง ในส่วนของสหกรณ์ ยังมีปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการให้บริการแก่สมาชิกเพราะเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ และเนื่องจากการจัดระบบให้เจ้าหน้าที่เฉพาะรายดูแลแต่ละพื้นที่บริการ หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่อยู่ สมาชิกในเขตบริการนั้นก็ต้องเสียเวลารอ สมาชิกมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรหลาน และต้องการให้สหกรณ์เพิ่มทุนการศึกษา ทั้งในด้านวงเงินรวมวงเงินต่อทุน การศึกษาและเพิ่มประเภททุนโดยเปิดโอกาสให้บุตรหลานที่เรียนระดับปริญญาตรีและก่อนวัยเรียนได้ทุนการศึกษาด้วย การเพิ่มทุนการศึกษาทุนสาธารณประโยชน์ และการปรับปรุงบริการเงินกู้ฉุกเฉิน อยู่ในเงื่อนไขที่สามารถปฏิบัติได้ เพราะสหกรณ์มีความพร้อมด้านการเงิน ความสามารถในการปฏิบัติงานและเวลาของเจ้าหน้าที่ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ให้สหกรณ์เพิ่มมาตรการในการให้การศึกษาแก่ สมาชิกทั้งด้านอุดมการณ์สหกรณ์ การบริหารการเงินในครอบครัว และอาชีพเสริม ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานโดยจัดระบบงาน และเพิ่มอุปกรณ์ด้วยรวมทั้งจัดบริการและสวัสดิการ ที่มีความเป็นไปได้ ให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก

ชาติรี ชาปะวัง (2539 : 1) ได้ศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สามัญศึกษาร้อยเอ็ด จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์สามัญศึกษาร้อยเอ็ด จำกัด มีโครงสร้างและการจัดองค์กรการดำเนินงานสอดคล้องตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกประการ การดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งทุกประการสมาชิกสหกรณ์ได้แสดงความคิดเห็นว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น การรับฝากเงินจากสมาชิก การให้สมาชิกกู้เงินตามความจำเป็น การส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยตัวเองในหมู่สมาชิกและการกระทำการต่าง ๆ ตามกฎหมายสหกรณ์ แต่การดำเนินงานในด้านการกู้ยืมเงินจากภายนอกเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ การให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม และการร่วมมือกับทางราชการและสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานจึงไม่อาจสรุปความคิดเห็นได้ การดำเนินงานได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดและเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของโรงเรียน ฝ่ายปฏิบัติงานได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกบางรายที่มีหนี้สินหลายทาง

หรืออยู่ในช่วง โอนย้าย ไปสังกัดส่วนราชการนอกพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่รุนแรง และสามารถแก้ไขให้ลุล่วงได้ด้วยดีที่เป็นดังนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มี วัตถุประสงค์ในการเป็นสมาชิกเพื่อการออมทรัพย์และเห็นว่าการเก็บออมโดยการซื้อหุ้นรายเดือนมีความ เหมาะสม ในด้านเกณฑ์ ขั้นตอนในการถือหุ้น วิธีการส่งเงินค่าหุ้น การปันผลตอบแทนแก่เงินหุ้น และการ ส่งเสริมการซื้อหุ้น การดำเนินงานด้านการให้กู้ยืมของสหกรณ์มีกิจกรรมที่สำคัญ คือเงินกู้ฉุกเฉินและเงินกู้ สามัญ ซึ่งดำเนินการ โดยให้สมาชิกยื่นคำขอกู้ และรับเงินกู้ผ่านทางสหกรณ์ภายใต้การพิจารณาของ คณะกรรมการ และชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายงวดเดือน โดยการหักเงินเดือน ฝ่ายปฏิบัติงานได้ ประสบปัญหาการชำระคืนเงินกู้ในลักษณะเดียวกับการส่งเงิน ค่าซื้อหุ้นรายเดือน ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้แก้ไข แล้ว และได้ประสบปัญหาด้านการขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาให้สมาชิกกู้ยืม ซึ่งก็ได้แก้ไขโดยสหกรณ์ได้กู้เงิน จากสถาบันการเงินและรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกสมาชิกสหกรณ์เกือบทั้งหมด ได้ใช้บริการเงินกู้ของ สหกรณ์โดยประมาณครึ่งหนึ่งได้ใช้บริการเงินกู้ฉุกเฉินในลักษณะกู้ยืมตามความจำเป็นสำหรับบริการเงินกู้ สามัญนั้นสมาชิก เกือบทั้งหมดได้ใช้บริการในลักษณะกู้ยืมเต็มตามสิทธิ์ และเห็นว่าบริการเงินกู้ทั้งสอง แบบยังมีข้อที่ไม่เหมาะสมคือสหกรณ์มีเงินทุนที่จะนำมาให้สมาชิกกู้ยืมน้อยเกินไป จำกัควงเงินกู้ยืมไว้ดำ เกินไป ช่วงเวลาผ่อนชำระคืนเงินกู้สั้นเกินไปและคิดดอกเบี้ยแพงเกินไป

ธนิต กัมภีรานนท์ (2539 : 1) ได้ศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา จำกัด มีการดำเนินงานที่เหมาะสมมาก ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อย ยกเว้นการหาผู้ค้า ประกันเงินกู้ไม่สะดวก และการประชุมสามัญมีน้อยเกินไป ส่วนความต้องการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับ ความต้องการมาก นอกจากนี้ผลการดำเนินงาน ในระหว่างปี พ.ศ. 2537 มีการดำเนินงานได้ผลเป็นอย่างดี สามารถทำกำไรได้สูงขึ้น และมีการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู นครราชสีมา จำกัด (ส.ส.นม.) เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเมื่อถึงแก่กรรม

ธิตี ภิรมย์ (2530 : 5-120) ได้ศึกษาคุณลักษณะของปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ครู กภาพสินธุ์ จำกัด ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณลักษณะของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู มหาสารคาม จำกัด ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสูงกว่าคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูภาพสินธุ์ จำกัด คือคุณลักษณะทัศนคติแบบประชาธิปไตย คุณลักษณะของฝ่ายจัดการของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูมหาสารคาม จำกัด ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานสูงกว่าฝ่ายจัดการของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูภาพสินธุ์ จำกัด คือคุณลักษณะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ ความมีจิตมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาสหกรณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความจงรักภักดีต่อสหกรณ์ ความเป็นผู้มีกุศลจิต ทัศนคติแบบ ประชาธิปไตย และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสามฝ่าย และคุณลักษณะของสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู มหาสารคาม จำกัด ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสูงกว่าสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

ภาพสินธุ์ จำกัด คือคุณลักษณะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ การยอมรับวิสาหการแผนใหม่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความจงรักภักดีต่อสหกรณ์ ความเป็นผู้มีกุศลจิต และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสามฝ่าย

พวงผกา วรรณะปกรณ (2536 : 1-62) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครุฑนครราชสีมา จำกัด จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2529-2533 จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์แห่งนี้มีเสถียรภาพทางการเงินดีขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ปี มีการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนเฉลี่ยร้อยละ 99.39 ของสินทรัพย์รวม มีอัตราร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้เฉลี่ยร้อยละ 84.61 และมีอัตราเงินปันผลจ่ายให้หุ้นสามัญเฉลี่ยร้อยละ 80 นอกจากนี้สหกรณ์มีการจัดหาเงินทุนภายนอกเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเหตุให้กำไรสุทธิลดลง เพื่อลดภาระดอกเบี้ยจ่าย จึงเห็นควรให้มีการส่งเสริมการออมทรัพย์สำหรับสมาชิกโดยความสมัครใจให้มากขึ้นและถ้าเป็นไปได้สหกรณ์ควรมีการตรวจสอบ และควบคุมค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนทุกครั้งและควรมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสหกรณ์กับหน่วยงานสหกรณ์อื่น ๆ เป็นประจำ เพื่อหาแนวทางมาปรับปรุงพัฒนาให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

พิสวาท มาตยาบุญ (2535 : 1) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์โคนมเชียงใหม่ จำกัด ปีทางบัญชี พ.ศ. 2528-2532 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2528 มีผลขาดทุน สุทธิ 74,582.60 บาท ในปี พ.ศ. 2529 มีผลกำไรสุทธิ 361,824.62 บาท ในปี พ.ศ. 2530 มีผลกำไรสุทธิ 966,539.44 บาท ในปี พ.ศ. 2531 มีผลกำไรสุทธิ 1,624,304.03 บาท และในปี พ.ศ. 2532 มีผลขาดทุนสุทธิ 411,734.73 บาท ผลการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน ปรากฏว่าความสามารถหรือประสิทธิภาพของผู้บริหารในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ การชำระหนี้สินระยะสั้นอยู่ในเกณฑ์พอใช้ การชำระหนี้สินระยะยาวอยู่ในเกณฑ์พอใช้ การใช้และการควบคุมทรัพยากรในการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การหาสินค้ามาตอบสนองความต้องการของสมาชิกอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ผลการศึกษาถึงปัจจัยทางสังคมทางด้านความคิดเห็น ของคณะกรรมการสมาชิกพนักงานสหกรณ์และผู้ตรวจสอบบัญชี สหกรณ์พบว่าสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด มีปัญหาและอุปสรรคคือ ขาดหลักการจัดคนให้ตรงกับงาน โรงงาน เครื่องจักรไม่ได้มาตรฐาน ขาดการตรวจสอบกิจการภายใน

เพ็ญใจ ชัยวงศ์ (2536 : 7-63) ได้ศึกษาการวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ระหว่างปีบัญชี พ.ศ. 2528 - 2532 เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ และเพื่อหาสัดส่วนของหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสมที่สุด และให้ข้อเสนอแนะโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสมแก่สหกรณ์ออมทรัพย์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าของทุนแต่ละประเภทกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเดียว ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น วิเคราะห์โดยใช้ทั้งสมการถดถอยเชิงเดี่ยว และสมการถดถอยเชิงซ้อน ทั้งนี้เพื่อจะนำไปใช้หาจุดที่ค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนต่ำที่สุด และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่เหมาะสมที่สุด การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าของทุนแต่ละประเภท และค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่าเมื่ออัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าของทุนของเงินฝากทั้งประจำและออมทรัพย์สูงขึ้น ไม่ทำให้ค่าของทุนของเงินกู้เปลี่ยนแปลง ค่าของทุนของทุนเรือนหุ้นและเงินสำรองลดลง และค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนลดลงด้วย ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน พบว่าสมการดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ จึงไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะจุดที่ค่าถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของทุนต่ำที่สุดและสัดส่วนของหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสมที่สุดได้เช่นกัน การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีการระดมทุนเพื่อใช้ในการดำเนินการในรูปแบบของหนี้สินมากกว่าทุนเรือนหุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระดมหนี้สินในรูปแบบของเงินฝากทั้งประจำและออมทรัพย์

ไพโรจน์ ยวนกะเปา (2533 : 1) ได้ศึกษาความรู้และทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษา : สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสิงห์บุรี จำกัด ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สมรสแล้ว มีอายุอยู่ในระหว่าง 36-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ หรือครุศาสตร์ สมาชิกมีรายได้จากเงินเดือนจากการรับราชการเพียงอย่างเดียว โดยรายได้รวมของสมาชิกอยู่ในระหว่าง 10,000-14,000 บาทต่อเดือน และมีค่าใช้จ่ายอยู่ในระหว่าง 3,000- 5,000 บาทต่อเดือน สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง และมีสมาชิกร้อยละ 40 ต้องการที่จะซื้อที่ดิน ซื้อที่ดินพร้อมบ้าน หรือปลูกบ้านพักอาศัยภายในระยะ 10 ปีข้างหน้า และปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 13 ต้องการซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือนมีมูลค่าระหว่าง 10,000-13,000 บาท สมาชิกส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ในระดับค่อนข้างน้อยโดยเข้าใจถูกต้องในเรื่องวิธีการออกเสียงลงมติในที่ประชุมใหญ่มากที่สุด และเข้าใจถูกต้องในเรื่องวัตถุประสงค์ของสหกรณ์น้อยที่สุด และติดต่อการทำธุรกิจกับสหกรณ์ผ่านกรรมการหรือตัวแทนในหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่ สมาชิกมีทัศนคติที่เห็นด้วยในระดับปานกลางต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นมากที่สุด และติดต่อการทำธุรกิจกับสหกรณ์ผ่านกรรมการหรือตัวแทนในหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่ สถานภาพส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดำเนินงานของสหกรณ์ในหลายด้านทั้งใน ด้านบวกและด้านตรงกันข้าม

ภนิตา จารุแสงไฟโรจน์ (2537 : 1-140) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ จำกัด ปีทางบัญชี พ.ศ. 2532 – 2536 สรุปผลการวิจัยว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง มีความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้อีกบ้างไม่มากนัก เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น มีความสามารถในการทำกำไร และความสามารถในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปแสวงหากำไร อยู่ในขั้นพอใช้ มีการบริหารการออมของสมาชิก โดยส่งเสริมให้สมาชิกได้สะสมทุนเรือนหุ้น ให้เพิ่มมากขึ้นมีการบริการด้านสินเชื่อให้แก่สมาชิกสูงเกินกว่าทุนเรือนหุ้นที่สหกรณ์มีอยู่ส่วนความสามารถ ในการนำเอาสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปก่อให้เกิดรายได้ยังไม่ได้มากเท่าที่ควร มีการก่อหนี้ผูกพันมากกว่าทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ และมีการบริการด้านการรับฝากเงินจากสมาชิก ยังต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้รายงานไว้ ผลการศึกษาจากด้านสมาชิกทั้ง 3 ฝ่ายต่างมีความพอใจที่จะถือหุ้นรายเดือนตามอัตราที่สหกรณ์กำหนด และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สหกรณ์กำหนด เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกใช้บริการเงินฝากสหกรณ์ นอกจากนี้การระดมเงินทุนของสหกรณ์ โดยการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินภายนอกเป็นการช่วยแก้ปัญหาความต้องการเงินกู้ของสมาชิกสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการเงินของสหกรณ์แห่งนี้สามารถประมวลได้คือ ปัญหาทุนดำเนินการของสหกรณ์เองเพื่อใช้ในการให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกสหกรณ์ปัญหาการให้วงเงินกู้ยืมแก่สมาชิกและปัญหาการประชาสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก จากปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการเงินดังกล่าวได้มีการเสนอแนะให้ สหกรณ์ปรับปรุงและพัฒนางานของสหกรณ์ดังนี้ สหกรณ์ควรระดมเงินทุนจากสมาชิกโดยส่งเสริมให้มาถือหุ้นกับสหกรณ์มากขึ้น ปรับปรุงด้านการจัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีให้มีเงินทุนสำรองเพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงการจัดสรรเงินทุนสาธารณประโยชน์ ให้อยู่ในงบประมาณรายจ่ายของสหกรณ์ปรับปรุงการให้บริการด้านการรับฝากเงินจากสมาชิกเพิ่มมากขึ้นคณะกรรมการโดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วย ควรพิจารณาการให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกตามเหตุผลและความจำเป็นของสมาชิกจริง ๆ ส่วนในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ สหกรณ์ควรดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในหลายรูปแบบโดยมุ่งเน้นให้สมาชิก ได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึงเป็นประการสำคัญ

ยินดี เจ้าแก้ว (2528 : 82) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูบุรีรัมย์ จำกัด พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ฯ อยู่ในระดับสูงมาก คือมีอัตราส่วนทางการเงินด้านต่าง ๆ สูงกว่าเกณฑ์กำหนด แสดงถึงความสามารถในการบริหารเงินทุนที่สหกรณ์ฯ มีอยู่แต่ความสำเร็จในด้านการให้บริการแก่สมาชิกควรมีการปรับปรุง เพราะความสำเร็จของสหกรณ์นั้นต้องบรรลุถึงความสำเร็จ 2 ประการ คือ ความสำเร็จในด้านธุรกิจและความสำเร็จในทางสหกรณ์ จึงถือว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการที่จะถือว่าสหกรณ์ใดประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกำไรที่สหกรณ์ทำได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับประโยชน์และบริการที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ด้วยเป็นสำคัญ

รัตนา เอี่ยมจำเริญ (2539 : 5-93) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การหมุนเวียนของเงินสดและระดับเงินสดที่เหมาะสมของสหกรณ์ออมทรัพย์ ผลจากการศึกษาพบว่าการศึกษากระแสเงินสดรับกระแสเงินสดจ่ายมีความแปรปรวนสูงในแต่ละเดือนเมื่อเปรียบเทียบค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบตามประเภทของสหกรณ์ออมทรัพย์พบว่า ลักษณะการไหลเวียนของกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายคล้ายคลึงกัน คือ มีความแปรปรวนสูงและมีระดับของปริมาณมากขึ้นกว่าปีก่อนการศึกษากระแสเงินสดสุทธิพบว่ามีความแปรปรวนสูงมาก จึงสามารถนำแบบจำลอง Miller-Orr ไปใช้ได้ดี ในการหาระดับเงินสดที่เหมาะสม ในการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสามารถใช้แบบจำลอง Miller-Orr ในการหาระดับเงินสดที่เหมาะสมของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ดี ซึ่งจะทำให้การบริหารเงินสดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วรรณศิริ อยู่สุข (2542 : 1) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำกัด ตามเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ฐานะการเงินและทุนดำเนินงานของสหกรณ์มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 22.41 มาเป็นร้อยละ 30.59 ตามลำดับ ในด้านความสามารถในการบริหารและการจัดการสหกรณ์มีผลตอบแทนในอัตราที่ต่ำลง กล่าวคือร้อยละ 4.83, ร้อยละ 5.19 และร้อยละ 41.7 โดยลำดับด้านความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบสำหรับสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการต่างมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเป็นอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 96.29 สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนในกิจการมีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น ทั้งด้านเงินฝาก และเงินกู้ นอกจากนี้สหกรณ์ได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกครอบครัวและชุมชนเป็นประจำทุกปี กล่าวโดยรวมสหกรณ์ได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับร้อยละ 79.5

วิภา พนมเสริฐ (2536 : 1) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการโรงพยาบาลสุรินทร์ จำกัด จากการทดสอบทางสถิติพบว่า สหกรณ์ไม่ได้ทำให้สมาชิกมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามที่คาดหวังไว้ สมาชิกคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์สูงแต่ข้อเท็จจริงสมาชิกได้รับประโยชน์จากสหกรณ์ในระดับปานกลางในส่วนความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์สามารถสรุปได้ว่า สหกรณ์ขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานในรอบเดือนและระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการให้สมาชิกทราบ ก่อให้เกิดปัญหาการเข้าใจผิดเพราะสมาชิกไม่ทราบข้อเท็จจริง การเลือกคณะกรรมการของสหกรณ์ควรใช้วิธีการหย่อนบัตรลงคะแนน สหกรณ์ควรเพิ่มวงเงินกู้ให้สูงกว่าเดิมเพื่อสนองตอบความต้องการใช้เงินกู้ของสมาชิกมากขึ้น

สมหมาย แม้นมณี (2541 : 1) ได้ศึกษาระบบงานบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์พระจอมเกล้าลาดกระบัง จำกัด โดยศึกษาถึงขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมระบบงานบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ เริ่มจากการศึกษาความเป็นไปได้ ต่อจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความต้องการของระบบงานปัจจุบัน ออกแบบระบบงานใหม่ เขียนโปรแกรม ทดสอบโปรแกรม จัดทำคู่มือการใช้งาน คิดตั้งระบบใหม่ ฝึกอบรมการใช้ระบบใหม่สุดท้ายดูแลรักษาระบบงานใหม่ให้ทำงานได้ตามปกติ หลังจากวิเคราะห์ระบบงานบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ประกอบไปด้วยงานหลัก ดังนี้ งานทะเบียนประวัติสมาชิก งานกู้เงินสหกรณ์ งานบัญชีงวดชำระหนี้ งานเงินปันผลประจำปีงานเปิด-ปิดบัญชีเงินฝาก และงานฝาก-ถอนเงิน จึงได้นำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมระบบงานบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์

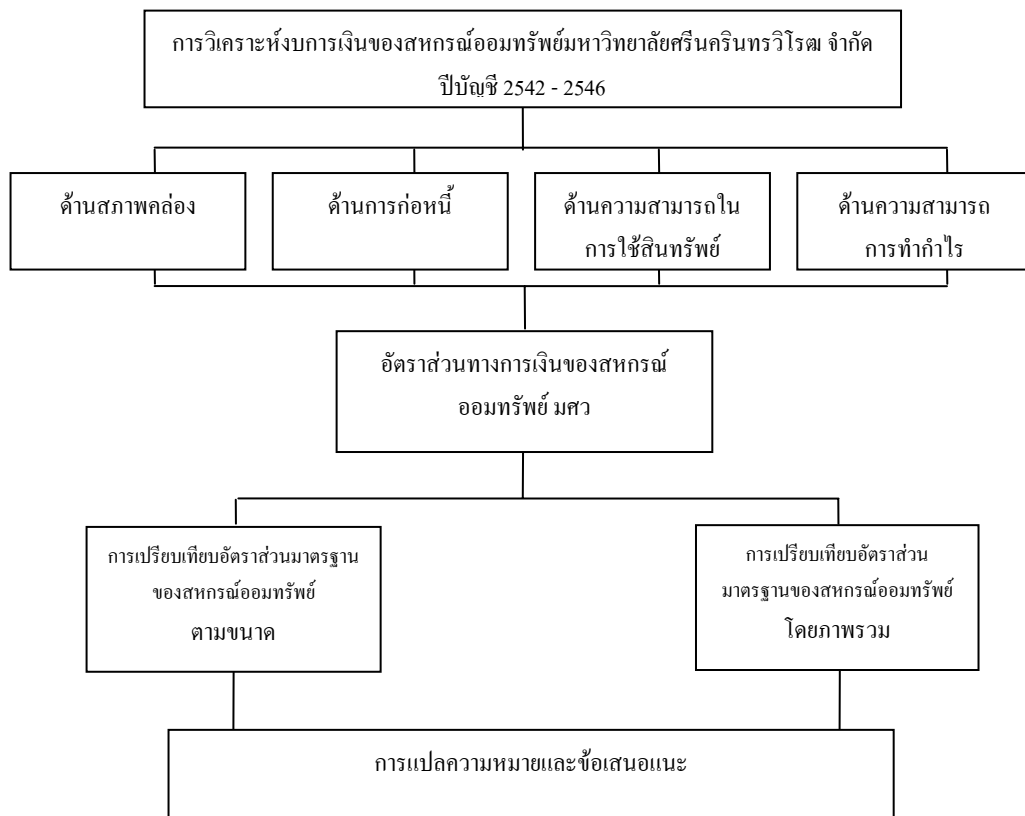
สุชาติ เอกณรงค์ (2520 : 135-136) ได้ทำการศึกษาวิจัยการประเมินผลความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ เกณฑ์การประเมินที่ใช้ในการศึกษามี 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ที่ 1 พิจารณาในด้านการส่งเสริมการออมทรัพย์เป็นหลัก ซึ่งได้ศึกษาจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีต่อสมาชิกในรูปของอัตราเพิ่มต่อปีในเงินให้กู้ยืม เงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ ตลอดทั้งพื้นที่สมาชิกถือในสหกรณ์จะมีความเกี่ยวข้องกับอัตราการเพิ่มของสมาชิกในแต่ละแห่ง เกณฑ์ที่ 2 พิจารณาด้านการดำเนินงานทางธุรกิจการเงินของสหกรณ์ โดยศึกษาในด้านของอัตราการเพิ่มขึ้นในด้านเงินที่ให้สมาชิกกู้ เงินกู้ที่ค้างชำระ และกำไรสุทธิซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในแต่ละแห่ง

สุริดา เทียนมนัส (2538 : 1-125) ได้ศึกษาการวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ : สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด พบว่าครัวเรือนสมาชิกตัวอย่างมีรายได้มากกว่ารายจ่าย และพบว่ารายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นของเงินเดือนสมาชิกทางด้านการออมของครัวเรือนสมาชิกตัวอย่างพบว่าปริมาณเพิ่มขึ้น ตามระดับชั้นของเงินเดือนสมาชิก สำหรับการศึกษานี้สินของครัวเรือนสมาชิก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์มากกว่าสถาบันการเงินอื่น ๆ ส่วนพฤติกรรมการออมของสมาชิกตัวอย่าง พบว่าความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยและความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของสมาชิกตัวอย่างเท่ากับ 0.26 และ 0.27 ตามลำดับ ส่วนการศึกษาทัศนคติของสมาชิกตัวอย่างที่มีต่อสหกรณ์แห่งนี้พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งกรอบแนวคิด ออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ 1 จะทำการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ฯ จากงบการเงินปี พ.ศ. 2542 -2546 ในด้านสภาพคล่อง ด้านการก่อหนี้ ด้านความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และด้านความสามารถในการทำกำไรโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน จำนวน 9 อัตราส่วน ดังนี้ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน อัตราค่าใช้จ่ายต่อรายได้ และอัตรากำไรสุทธิ จากนั้นนำอัตราส่วนไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดเดียวกันและอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยภาพรวม ซึ่งกำหนดโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยดูผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนของสหกรณ์สูงกว่าหรือเท่ากับอัตราส่วนมาตรฐานจัดว่าการบริหารการเงินของสหกรณ์มีประสิทธิภาพ

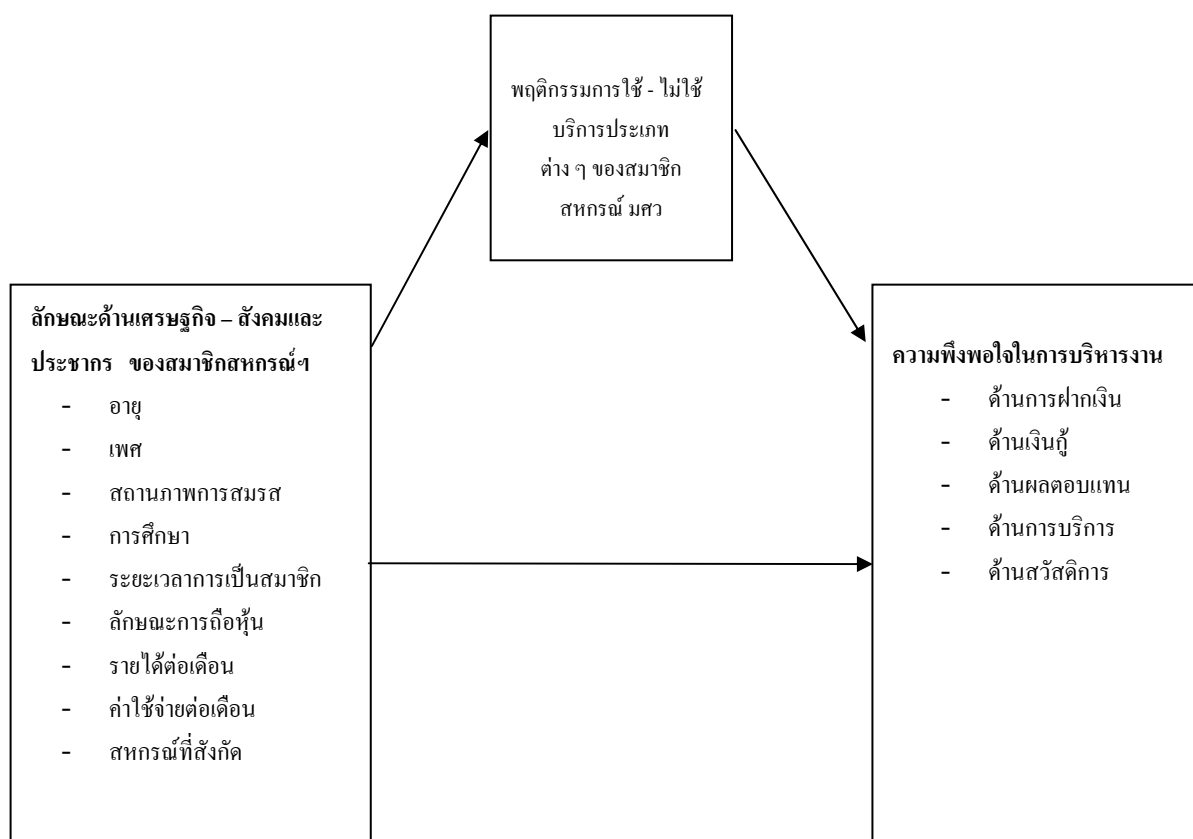

ภาพประกอบ 1.2 กรอบแนวคิดด้านประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

กรอบแนวคิดที่ 2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

1. ลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคมและประชากรของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด มีผลต่อพฤติกรรมการใช้-ไม่ใช้ บริการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

2. ลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคมและประชากรของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด และพฤติกรรมการใช้ - ไม่ใช้ บริการของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด จะมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการบริหารงานด้านการฝากเงิน ด้านเงินกู้ ด้านผลตอบแทน ด้านการบริการ และด้านสวัสดิการ

ภาพประกอบ 1.3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ปีบัญชี พ.ศ. 2542 – 2546
2. เพื่อศึกษาลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากรของสมาชิกสหกรณ์พฤติกรรม การใช้ – ไม่ใช้บริการประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์ ความพึงพอใจ ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด
3. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด มีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคมและประชากร ของสมาชิกสหกรณ์ ตลอดจนพฤติกรรมการใช้ – ไม่ใช้บริการประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์ความพึงพอใจปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด
3. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจในการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ซึ่งช่วยให้ทราบกลุ่มเป้าหมายที่สหกรณ์ต้องทำการปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้สมาชิกได้รับความพึงพอใจสูงสุด

ขอบเขตการวิจัย

1. เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ระหว่างปีบัญชี พ.ศ. 2542 -2546 เท่านั้น
2. เป็นการศึกษาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด จำนวน 385 ราย จากสหกรณ์ออมทรัพย์ 5 แห่ง ได้แก่ หน่วยงานวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี หน่วยงานวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก หน่วยงานวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

นียมศัพท์

1. สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ประกอบด้วยสหกรณ์ออมทรัพย์ 5 แห่ง ได้แก่ หน่วยงานวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี หน่วยงานวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก หน่วยงานวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

2. สมาชิกสหกรณ์ หมายถึงสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด ที่ได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์แล้ว และหมายรวมถึงสมาชิกแรกตั้งสหกรณ์ด้วย

3. ประสิทธิภาพการบริหารการเงิน หมายถึงความสำเร็จในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำกัด โดยใช้ดัชนีชี้วัดทางการเงิน 9 รายการ ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน อัตราส่วนร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน อัตราค่าใช้จ่าย และอัตราส่วนกำไรสุทธิที่มีค่าเท่ากับหรือสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินมาตรฐานสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

4. ความพึงพอใจในการบริหารงานของสหกรณ์ หมายถึงระดับความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อรูปแบบและลักษณะการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชี หมายถึงการจำแนกแบบแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานออกเป็นส่วนย่อยๆ แล้วตรวจสอบแต่ละส่วนว่ามีหน้าที่และสัมพันธ์กันอย่างไร